

MNENJA

ODBOR REGIJ

107. PLENARNO ZASEDANJE 25. IN 26. JUNIJA 2014

Mnenje Odbora regij – Na poti k celostni agendi urbanih območij v EU

(2014/C 271/03)

Poročevalec: Bas VERKERK (NL/ALDE), župan Delfta

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

Uvod

1. Mesta so pomembna gospodarska gonila Unije. So najprimernejši prostor za razvoj posameznika in skupnosti ter nudijo veliko možnosti za učinkovite ukrepe na področju okolja. Prizadevanja mest in mestnih območij so velikega pomena za uresničevanje strategije Evropa 2020 ter ekonomski, socialni in teritorialni razvoj EU ⁽¹⁾.
2. Zaradi pomembne vloge mest v evropski družbi so države članice in Evropska komisija dale pobude za pripravo urbane agende za EU. Pomen mest priznavajo tudi Združeni narodi, ki trenutno pripravljajo novo urbano agendo, ki bo sprejeta na naslednji konferenci Habitat III leta 2016. Urbana agenda za EU lahko k temu prispeva.
3. Pogodba o EU vsebuje različna sklicevanja, ki EU dajejo pravno podlago, da dopolnjuje primarne pristojnosti držav članic in podpira nacionalno, regionalno in lokalno mestno politiko, kot so sklicevanje na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo (člen 3) ter sklicevanje na lokalno samoupravo (člen 4) in lokalno razsežnost načela subsidiarnosti (člen 5). Trenutno ni celostne, v prihodnost usmerjene urbane agende na ravni EU, kljub temu da je Evropski parlament leta 2011 pozval k evropski mestni agendi ⁽²⁾ in kljub medvladnemu procesu v okviru Leipziške listine ter izjavi iz Toleda. Ker ni krovne urbane agende, so na ravni EU različne politične pobude in programi financiranja premalo medsebojno usklajeni in vse politične pobude ne prinašajo zelenih oprijemljivih rezultatov.
4. Poleg tega izkušnje iz preteklosti kažejo, da ni gotovo, da bo urbana razsežnost ostala na evropskem dnevnem redu ⁽³⁾. Komisija je že leta 1997 objavila sporočilo o urbani agendi za EU ⁽⁴⁾. Kljub številnim izjavam in ukrepom po dveh desetletjih v zvezi z agendo še vedno ni napredka. EU mora mestom in mestnim območjem zagotoviti možnosti, da bodo v celoti izkoristila svojo moč in potencial kot gonila gospodarske rasti, zaposlovanja in socialnega vključevanja. Sedaj je čas za resnično evropsko urbano agendo. Leipziška listina je pri tem dobra podlaga. Evropska urbana agenda mora zajemati vse gospodarske, socialne in okoljske vidike trajnostnega razvoja mest.

⁽¹⁾ Evropska komisija: Mesta v prihodnosti. Izzivi, vizije, nadaljnje poti (oktober 2011).

⁽²⁾ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 23. junija 2011 o evropski mestni agendi in njeni prihodnosti v kohezijski politiki (2010/2158(INI)).

⁽³⁾ Hans Verdonk, *Urban policies in Europe*, v: Leo van den Berg, Luis Carvalho in Jan van der Meer, *Cities as Engines of Sustainable Competitiveness: Looking Back at Two Decades of Urban Policies* (Mesta kot gonila trajnostne konkurenčnosti: Po dveh desetletjih urbanih politik), Rotterdam, 2014.

⁽⁴⁾ COM(1997) 197 final.

5. Odbor regij poziva Komisijo, naj v zvezi s sporočilom, predvidenim kot odziv na forum o mestih z dne 17. in 18. februarja 2014, predloži belo knjigo za celotno urbano agendo. Ta bela knjiga bi morala omogočiti strukturno vključitev urbane razsežnosti v vse ustrezne evropske politike in zakonodajo, da bi tako odpravili sedanje podvajanje in nedoslednosti. Odbor bo tudi med pripravo bele knjige nadaljeval razpravo o urbani agendi EU, da bi Komisiji zagotovil konkreten prispevek in tako razpravo o urbani agendi ohranil na evropskem dnevnem redu. Odbor poudarja pomen trajnostnega in celostnega pristopa k mestnim območjem; ta temelji na zamislih in predlogih, ki jih je OR predstavil v mnenjih, ki dopolnjujejo to mnenje, med drugim o 7. okoljskem akcijskem programu in trajnostnih mestih⁽⁵⁾ ter o svežnju o mobilnosti v mestih⁽⁶⁾.

6. Z urbano agendo na ravni EU se bo namreč priznal pomen, ki ga imajo mesta pri uresničevanju ciljev evropske politike in krepitevi mednarodne konkurenčnosti EU. Hkrati pri pripravi omenjene urbane agende na ravni EU ne smemo zanemariti niti interakcij med mesti in podeželjem niti njenega velikega vpliva na splošni teritorialni razvoj. Zato je bistveno poskrbeti za močne sinergije med urbano agendo in teritorialno razsežnostjo strategije Evropa 2020.

Moč mest in njihovi izzivi

7. Mesta so se zaradi prehoda z gospodarstva storitev na gospodarstvo znanja in nadaljnje digitalizacije družbe razvila v gospodarske stebre in motorje zaposlovanja EU. Inovacije in nove oblike gospodarske dejavnosti pogosto izvirajo iz mest. Mesta so tudi kraji, kjer se gojijo umetnost, kultura in ustvarjalnost, iz česar mesta in njihovi prebivalci črpajo svojo identiteto. S tem mesta predstavljajo pomembno moč EU v mednarodni konkurenci z drugimi deli sveta.

8. V EU trenutno približno 68 % prebivalcev živi na urbanih območjih⁽⁷⁾. Poleg dveh velikih metropol, Pariza in Londona, ima EU enkratno policentrično strukturo velikih, srednje velikih in malih mest. Približno 200 milijonov ljudi živi v mestih z do 100 000 prebivalcev, ki pogosto izpolnjujejo pomembno regionalno vlogo na področju storitev in oskrbe, kakor tudi pri izboljševanju kakovosti življenja in teritorialnem ravnovesju. Urbana agenda EU se zato ne sme omejiti na največja mesta Evrope, ampak mora upoštevati tudi majhna in srednje velika mesta in urbana območja. V zvezi s tem je razveseljivo, da bo prihodnja trojka predsedstev EU (Italija, Latvija in Luksemburg) namenila posebno pozornost malim in srednje velikim mestom v EU ter njihovi vlogi v okviru skupnega teritorialnega razvoja.

9. Za prebivalce je mesto in njegovo podeželsko zaledje danes več kot le razmejeno upravno območje. Mestni in nemestni prebivalci se gibljejo na ravni večjih aglomeracij ter potujejo na delo in funkcionalna območja (mestna ali mestno-podeželska) na območju vsakodnevnega urbanega pretoka (*daily urban sistem*). Mestne uprave v podporo prebivalcem s sosedskimi skupnostmi tvorijo mreže za organizacijo prometa in prevoza, prostorskega načrtovanja, zelenih površin in gospodarstva v ustreznem obsegu. Pri tem je osrednjega pomena sodelovanje med mestnimi območji in okoljskim podeželjem. V zvezi s tem imajo primestna in podeželska območja pomembno vlogo, saj bližnja mesta preskrbujejo s hrano in energijo ter jim nudijo prostor, rekreacijo in naravo ter poleg tega zaščito pred nevarnostmi, kot sta gozdni požar in poplave. Upoštevati pa je treba tudi dejstvo, da ti mestni sistemi včasih zajemajo ozemlje, ki pripada več kot eni državi članici. Posebno pozornost je treba nameniti specifičnim težavam, ki se pojavljajo v čezmejnih mestnih območjih.

10. Aglomeracije ali funkcionalne regije potrebujejo drugačno upravljanje in dolgoročno vizijo za ustvarjanje dobre kohezije in konkretnih rezultatov, kot je celostni prometni sistem⁽⁸⁾. Te dolgoročne vizije, ki so bile v nekaterih državah članicah že razvite v sodelovanju med lokalnimi in regionalnimi oblastmi, tvorijo osnovo za celosten pristop, usmerjen v območja, ki zagotavlja teritorialno kohezijo območja ter omogoča konkretne in merljive rezultate. V obdobju 2014–2020 bodo celostne teritorialne naložbe v številnih državah članicah omogočile uporabo virov iz različnih prednostnih osi ali programov, zato bodo imele spodbujevalno vlogo. Prispevale bodo h krepitvi kohezije mestnih in okoliških območij, ki so funkcionalno povezana, saj bodo vzpostavljale sinergije in omogočale financiranje ambicioznejših projektov, kar bo navsezadnje omogočilo reševanje skupnih problemov, ki presegajo upravne razmejitve posameznih lokalnih oblasti. Odbor ugotavlja, da Komisija v študiji *Mesta v prihodnosti* opisuje ta razvoj in priznava, da mora v svoji politiki bolj upoštevati funkcionalne regije na ravni aglomeracij in metropol, tudi v čezmejnem okviru⁽⁹⁾.

⁽⁵⁾ COR-2013-07987.

⁽⁶⁾ COR-2014-00090.

⁽⁷⁾ Eurostat: City Statistics – Urban Audit, Luxemburg, 2013.

⁽⁸⁾ CdR 2994/2013.

⁽⁹⁾ Evropska komisija: Mesta v prihodnosti. Izzivi, vizije, nadaljnje poti (oktober 2011).

11. Z delovanjem na ravni aglomeracije (*borrowing size*) mesta skupaj izkoriščajo prednosti večje prepletenosti, kot so večja inovativna moč, boljša povezava med izobraževanjem in trgov delu ter manjši okoljski odtis, medtem ko omejujejo slabosti, kot so onesnaževanje zraka, slaba dostopnost, socialna izključenost in kriminaliteta⁽¹⁰⁾. Vendar pa *večje* ne pomeni vedno *boljše*. Zato je ravno tako pomembno, da so lokalne skupnosti dejavno zastopane pri odločitvah na občinski ravni, med drugim tudi v razpravah o sodelovanju s sosednjimi oblastmi.

12. Kljub temu se družbeni izzivi pojavljajo zlasti na mestnih območjih. Mnoge pobude evropske politike imajo zato namerno ali nenamerno posledice za mestno politiko. Odbor v tem okviru poziva k temeljitejšemu pregledu vseh pobud Komisije z mestno razsežnostjo na podlagi tematskega dokumenta, ki je bil februarja 2014 osnova za urbani forum z naslovom *CITIES – Mesta prihodnosti: naložbe v Evropo*⁽¹¹⁾.

13. Mesta prevzemajo odgovornost, da bodo izkoriščala priložnosti in odpravila ovire, ki pri tem nastajajo. S tega vidika lahko evropska mesta veliko pripomorejo k izvajanju strategije Evropa 2020. Družbeni izzivi, ki so vključeni v to strategijo, narekujejo tudi politično agendo za mesta in regije. Pri tem so interesi državljanov osrednjega pomena. Mesta v EU se trenutno spopadajo z različnimi izzivi in problemi. Medtem ko se na eni strani nekatera mesta soočajo z upadom števila prebivalstva zaradi preseljevanja in staranja prebivalstva, kar povzroča težave zaradi obsega oskrbe, v drugih mestih število prebivalstva narašča, s čimer se povečuje pritisk na storitve in se zastrujejo drugi problemi, kot so brezposelnost (mladih), socialna izključenost, revščina, cenovno dostopna stanovanja, prometni zastoji in onesnaženje okolja. Splošen problem, ki ga recesija še povečuje, je vse večja vrzel med naraščajočim povpraševanjem po lokalnih storitvah ter nespremenjenimi oziroma vse manjšimi finančnimi sredstvi. Urbana agenda mora upoštevati vse te probleme in izzive.

14. Agenda urbanih območij v EU mora biti usmerjena v prehod s sedanjega modela razpršenega, razslojenega in izključujočega mesta v model kompaktnega, celostnega in vključujočega mesta. Ta novi pristop pomeni, da se s celostno obravnavo daje prednost raznolikosti družbe in dejavnosti za spodbujanje gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest, pri čemer se pozornost namenja tudi dobri uravnoveženosti med ekonomskimi, socialnimi in okoljskimi vidiki razvoja mest.

Mesto kot usklajevalec in platforma

15. Odnos med javnimi oblastmi in družbo se temeljito spreminja. Državljeni postajajo vse bolj zreli in postavljajo vse višje zahteve ter z digitalizacijo družbe jemljejo stvari v svoje roke (novi državljani). Ti državljani hkrati vse bolj prevzemajo svojo družbeno odgovornost. Povečuje se število podjetij, ki ponujajo proizvode od *zibelke do zibelke*, ukrepajo proti tratenju surovin in dajejo priložnost osebam, ki so na trgu dela zapostavljene. Mestne uprave želijo na različnih ravneh sodelovati vse tesneje v okviru četverne spirale (ki je nastala na podlagi modela trojne spirale in zajema sodelovanje med oblastmi, podjetji, znanstvenimi institucijami in družbenimi organizacijami), s ciljem rešiti družbene izzive. Lokalna oblast ima pri tem pogosto usklajevalno vlogo in drugim partnerjem kot prva stranka ali usklajevalec ponuja platformo za iskanje rešitev. Mesto pri tem deluje kot kraj (živ laboratorij), kjer se v sodelovanju s partnerji izvajajo projekti, ki so optimalno prilagojeni lokalnim razmeram. Mesta, ki so sedeži fakultet in visokih šol, imajo dodatno vlogo pri spodbujanju podjetnosti in povezovanja tehnoloških možnosti z družbenimi vprašanji. Mestna območja so tako postala najboljša testna območja za evropsko politiko.

16. Oblasti kot del družbe čutijo odgovornost, da na dnevni red uvrščajo velika družbena vprašanja, kot so gospodarska kriza, demografske spremembe in podnebna problematika. Klasične oblike upravljanja, organizacije in gospodarstva ne ponujajo več rešitev za te probleme. Oblasti zaradi obsežnosti izzivov, skrčenih proračunov in kompleksnosti vprašanj ne morejo več same poskrbeti za vse.

⁽¹⁰⁾ European Metropolitan Network Institute (EMI): *A strategic knowledge and research agenda on polycentric metropolitan areas* (Strateška agenda za znanje in raziskave za policentrična metropolitanska območja) (Haag, 2012).

⁽¹¹⁾ Evropska komisija: Issue paper for discussion in the forum „CITIES – Cities of tomorrow: Investing in Europe“ (Tematski dokument za razpravo na forumu *CITIES – Mesta prihodnosti: naložbe v Evropo*), Bruselj, 17. in 18. februar 2014. Glej tudi obsežen pregled vseh programov in pobud na področju politike mest, ki jih financira EU, na spletni strani GD REGIO: http://ec.europa.eu/regional_policy/urban/portal/index_en.cfm?smenu_mapping_id=10.

17. V vse bolj participativni družbi morajo lokalne oblasti pri odločanju upoštevati skupno organizirane pobude državljanov, podjetij in družbenih organizacij na ravni mest ali četrti. Organizacija mesta tako sloni na več akterjih in ne le na mestni upravi. Pri tem je treba resnično vsem državljanom omogočiti sodelovanje v novi družbi, predvsem mladim in migrantom, in preprečiti razdvojenost. Dve najpomembnejši funkciji modernega mesta sta, da deluje kot motor socialnega vključevanja in kot spodbujevalec emancipacije njegovih prebivalcev.

18. Lokalne pobude skrbijo za to, da so rešitve za mesta ali mestna območja vse bolj ukrojene po meri. Zato se po vsej Evropi razvijajo različni pristopi. Evropska politika in zakonodaja morata upoštevati nove razmere na lokalni ravni in s tem povezano raznolikost pristopov k reševanju družbenih izzivov ter si prizadevati zbrati nastajajočo najboljšo prakso in omogočiti njeno uporabo po vsej EU.

19. EU je doslej za izvajanje svojih političnih ciljev uporabljala splošno zakonodajo in enotne časovne roke. Pri pripravi politike bi morala bolj upoštevati izvedljivost pobud na lokalni in (pod)regionalni ravni, pri ocenjevanju učinka in razvoju nove politike pa bi morala biti odprta za prispevek decentralnih oblasti (pristop od spodaj navzgor). Ob upoštevanju načel subsidiarnosti in sorazmernosti je pri vsaki oceni učinka novih predlogov treba kritično preučiti tudi posledice za mesta. Le tako je mogoče vnaprej oceniti in zagotoviti izvedljivost evropske politike in zakonodaje na lokalni ravni.

K celostni agendi urbanih območij v EU

20. Da bi razpravo o urbani razsežnosti strukturno utrdili na ravni EU, Odbor predlaga, da se urbani forum, ki je potekal 17. in 18. februarja 2014, odslej ponovi vsaki dve leti. Odbor poziva Komisijo, naj v svojem okviru imenuje pooblaščenca za urbano politiko, ki bo pristojen za to, da skupaj z medsektorsko delovno skupino Komisije za urbano politiko preuči vse predloge in pobude z vidika urbane razsežnosti in omogoči celostno obravnavo politike. Naloga te delovne skupine bi morala biti tudi usklajevanje prispevkov mest k pripravi nove politike EU, ki se nanaša na mestna območja. Odbor bi moral imeti možnost, da imenuje predstavnika za urbano politiko znotraj lastne organizacije za preučevanje predlogov z vidika mestne razsežnosti.

21. Odbor podpira ustanovitev delovne skupine držav članic, ki bi pripravila skupno vizijo za evropska mesta, pri čemer je treba upoštevati položaj mest v strategiji Evropa 2020, in jo leta 2016 tudi predstavila. Države članice poziva, naj pri tem tesno sodelujejo z Odborom in združenji lokalnih oblasti. Ta skupna vizija lahko tvori pomembno osnovo za nadaljnji razvoj urbane agende na evropski ravni pa tudi na ravni posameznih držav članic, regij in lokalnih oblasti.

22. Odbor regij ponavlja poziv Komisiji, naj pripravi belo knjigo o celostni urbani politiki⁽¹²⁾, preden bosta predstavljena nadaljevanje strategije Evropa 2020 in proračun EU po letu 2020. Cilj te bele knjige naj bi bil bolj celostni pristop k politiki in zakonodaji EU, ki ima učinke na mesta in urbana območja, ter tesnejša vključitev mest ter lokalnih in regionalnih oblasti v pripravo te politike. Poleg tega naj bi bela knjiga vsebovala priporočila o elementih v evropskih programih financiranja, ki lahko podprejo razvoj mest. Podlaga za to je nova oblika upravljanja. Bela knjiga mora nenazadnje privedi do resnične horizontalne vključitve urbane razsežnosti v odločanje EU (*urban mainstreaming*), ne do posebne strategije ali programa EU. Pripraviti jo mora **novooimenovana** Komisija v tesnem sodelovanju z mesti, da se s tem poudari potreba po novem upravljanju mestne politike na ravni EU.

23. Bela knjiga mora vsebovati naslednje elemente:

a) Nova metodologija za bolj celostni pristop pri oblikovanju politike

24. Odbor regij ugotavlja, da Evropa za mednarodno konkurenčnost potrebuje predvsem vitalna in dinamična mesta. Politika in zakonodaja EU lahko pomagata ustvariti primerne pogoje. Dejstvo, da se približno 70 % evropske politike in zakonodaje izvaja na lokalni in regionalni ravni, zahteva splošno usklajenost. Odbor ugotavlja, da imajo predpisi na ravni EU včasih ravno nasproten učinek. Dober primer za to navaja Odbor v mnenju o *pregledu politike EU o kakovosti zraka in emisij*⁽¹³⁾, kjer opozarja, da je pri izboljšanju kakovosti zraka treba prilagoditi različne ravni ambicij različnih okoljskih direktiv EU in uskladiti roke za izvajanje, da bi dosegli zelene rezultate.

⁽¹²⁾ CdR RESOL-V-009.

⁽¹³⁾ CdR 329/2011 fin.

25. Zaradi pomanjkljive politike EU za zmanjšanje emisij pri virih lahko pride do težkih situacij. Tako mesta niso sposobna doseči zelenih standardov in jim preti, da jim bo država prek nacionalne zakonodaje zaradi nespoštovanja evropskih standardov izstavila evropske kazni. Odbor zato poziva Komisijo k razvoju metodologije za bolj celostni pristop, ki bo prinesel bolj usklajeno politiko in zakonodajo, predvsem bolj zanesljivo in participativno oceno teritorialnega učinka, pri kateri bodo sodelovale lokalne in regionalne oblasti, s čimer bo EU ustvarila ustrezne pogoje za izvajanje evropske politike v mestih in na mestnih območjih.

26. Za oblikovanje resnično celostnega pristopa je zaželeno, da se v belo knjigo vključi jasna opredelitev celostnega trajnostnega razvoja mest in navedejo jasni cilji, ki jih želi EU uresničiti na tem področju. Pri tem gre za horizontalne cilje, ki jih je treba uresničiti na različnih področjih politike.

27. Pri celostnem pristopu k mestni politiki je treba upoštevati politiko prostorskega načrtovanja, saj se mestna območja razširjajo preko občinske ravni.

28. V zvezi s tem Odbor regij ponavlja svoje stališče, naj se instrument za oceno teritorialnega učinka uporablja kot vodilo za bolj celostni pristop politike, da bi tako okrepili teritorialno kohezijo⁽¹⁴⁾. Pri tem Odbor opredeljuje teritorialno kohezijo kot tridimenzionalni pojem: usklajen teritorialni razvoj, teritorialno povezovanje in teritorialno upravljanje. Odbor obžaluje, da Evropska komisija teritorialno oceno učinka omejuje na prvo od teh treh področij, medtem ko ravno druga razsežnost predstavlja celostni pristop politike in zakonodaje. Ravno bližnji pregled smernic Komisije o oceni učinka je edinstvena priložnost, da se natančno določi, kako bo urbana razsežnost vključena v notranje postopke razvoja politik Komisije.

29. Menimo tudi, da mora Bela knjiga o celostni urbani agendi obravnavati vprašanje obnove propadlih mestnih območij, mestno rehabilitacijo in prenovu, kakor tudi energetska učinkovitost pri gradnji stavb.

30. Dober primer bolj celostnega pristopa na ravni EU je evropsko partnerstvo za inovacije (EIP) Pametna mesta in skupnosti. Namen tega partnerstva je prek javno-zasebnih pobud razvijati inovacije za mesta, ki povezujejo mobilnost v mestih, energetska učinkovitost ter informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Partnerstvo ponuja možnost prenosa makroekonomske politike na ravni EU v prakso v mestih. Pri tem je pomembno, da imajo mesta manevrski prostor za določitev dnevnega reda in opravljanje svoje močne usklajevalne vloge.

b) Urbana razsežnost v evropskih skladih

31. Dobri primeri, kot je EIP Pametna mesta in skupnosti, so v izrazitem nasprotju z vključenostjo mest v programe strukturnih skladov v obdobju 2007–2013. V novem programskem obdobju 2014–2020 urbani razsežnosti prek številnih pobud posebno pozornost namenja kohezijska politika (obveznost, da se 5 % proračuna ESRR nameni mestnemu razvoju, vzpostavitev mreže EU za mestni razvoj in sredstva za inovativne ukrepe za trajnostni mestni razvoj). Spodbujanje večje koncentracije pa lahko vodi k temu, da se na mesto ne gleda z vidika njegovega splošnega urbanega razvoja. Potrebna je večja usklajenost znotraj Komisije, da bo mogoče v vseh njenih službah spodbujati bolj poglobljeno razumevanje sektorskih politik (okolje, energetska infrastruktura, mobilnost), povezanih z urbano razsežnostjo.

32. Odbor regij ponavlja svojo podporo pozornosti, ki jo Komisija v novi kohezijski politiki⁽¹⁵⁾ namenja celostnemu mestnemu razvoju. V zvezi s tem pozdravlja krepitev partnerskega načela v novem kohezijskem paketu in objavo evropskega kodeksa ravnanja za partnerstva. Odbor regij bo kljub temu pozorno spremljal praktično izvajanje predlogov Komisije pri uresničevanju novih operativnih programov ESRR in ESS, zlasti kar zadeva način vključevanja mest v vodenje in upravljanje teh programov.

⁽¹⁴⁾ CdR 29/2013 fin.

⁽¹⁵⁾ CdR 5/2012 fin.

33. Odbor regij poziva Komisijo, naj skupaj z njim spremlja vključevanje mest v nove programe strukturnih skladov in ga spodbuja, kjer je to mogoče. Tako pridobljene izkušnje se lahko upoštevajo pri pomembnih političnih priporočilih za razvoj kohezijske politike po letu 2020, kot tudi za druge evropske programe, ki lahko spodbujajo uresničevanje evropskih ciljev na lokalni ravni.

34. Mesta sodelujejo tudi v drugih programih financiranja EU, kot so LIFE, Obzorje 2020, Inteligentna energija – Evropa itd., čeprav vprašanja, povezana z mesti, in sinergija s programi Evropske investicijske banke niso v središču teh programov. Natančno upoštevanje sinergij med programi financiranja EU bi imelo v mestih pozitivne učinke.

c) Platforma za izmenjavo dobrih praks

35. Komisija se z oblikovanjem mrež lokalnih oblasti na evropski ravni odziva na potrebo po izmenjavi primerov dobre prakse med mesti na različnih področjih. To potrebo izpolnjuje tudi program za teritorialno sodelovanje URBACT, program EU za spodbujanje trajnostnega razvoja mest. Program „Evropa za državljane“, temelječ na nepovratnih sredstvih, poleg tega spodbuja občine k vzpostavljanju tematskih mrež za reševanje vprašanj v skupnem interesu kot pomembnega orodja za lažjo izmenjavo dobrih praks. Poleg programov, sofinanciranih s sredstvi iz strukturnih skladov in programov EU, ki temeljijo na nepovratnih sredstvih, obstajajo še drugi programi za izmenjavo znanj med mesti (npr. Civitas, Konvencija županov, pobuda Mayors Adapt, pobuda Pametna mesta in skupnosti, referenčni okvir za trajnostna mesta, ManagEnergy). Odbor ugotavlja, da število pobud za izmenjavo znanj in izkušenj narašča in da so pobude vse bolj raznolike. Za bolj celosten pristop Odbor poziva Komisijo, naj utrdi te različne evropske programe financiranja in podpre mreže, da se lokalnim območjem omogoči, da jih bodo bolje razumela in jih uporabljala bolj učinkovito kot sedaj.

36. Da bo mogoče mesta in mestna območja ocenjevati ustrežneje in ne izključno na podlagi kazalnika BDP, mora biti za izmenjavo znanj in primerjalno analizo mestne politike na voljo dovolj podatkov, po možnosti na ravni funkcionalnih regij. Eden od ključnih problemov pri tem je to, da razdelitev na ravni NUTS, ki jo izvaja Eurostat, ne odraža dejanskega stanja na lokalni in regionalni ravni. Zato so potrebni natančni podatki z lokalne ravni, za katere bi moral poskrbeti Eurostat, in nadaljnji razvoj raziskav, kot je Urban Audit, ali pa bi bilo treba opredeliti enotna merila za določitev mestnih območij. Prav tako je treba pripraviti konkretne instrumente za merjenje napredka in učinka celostne urbane agende na ravni EU. Odbor v tem okviru poziva Komisijo, naj za razvoj urbane agende EU pripravi nov instrument za spremljanje.

d) Novo upravljanje

37. Čas je za novo upravljanje, pri čemer je treba okrepiti zgodnejšo vključenost mest v celoten cikel oblikovanja evropske politike (npr. prek Odbora regij in mrež mest, kot sta Eurocities ali Konvencija županov). Z boljšo vključenostjo mest ter lokalnih in regionalnih oblasti v vse faze oblikovanja politike se lahko EU bolje odziva na spremembe, ki trenutno potekajo v mestih. Tako se lahko bolje ocenijo posledice, ki jih lahko imajo politične pobude in zakonodaja za mesta, ter se prepreči tveganje, da politike EU ne bi bile dosledne in da sploh ne bi odražale realnih razmer na terenu. V skladu s členom 5 splošne uredbe (EU) št. 1303/2013 o strukturnih skladih EU se mora poleg tega ta „pristop upravljanja na več ravneh“ uporabljati v vseh fazah priprave in izvajanja programov, povezanih s kohezijsko politiko EU.

38. Zelo pomembno je načelo upravljanja na več ravneh, vendar je tudi to načelo treba prilagoditi novemu odnosu med oblastjo in družbo. To je treba povezati z večjo vlogo mest ter lokalnih in regionalnih oblasti v oblikovanju politike EU. Evropske občine bodo s podpisom Listine o upravljanju na več ravneh v Evropi v ta namen prispevale k sodelovanju različnih ravni upravljanja (lokalne, regionalne, nacionalne in evropske) pri oblikovanju učinkovitih javnih politik, pri čemer se bo uporabljalo več načel, kot so udeležba, sodelovanje, preglednost, politično vključevanje in usklajevanje, ki so bistvenega pomena za uspeh navedenih javnih politik v korist državljanov.

39. Službe Komisije morajo predstavnike mest ter lokalnih in regionalnih oblasti strukturno vključiti v oblikovanje politike (na primer prek udeležbe v skupinah strokovnjakov), da se na podlagi praktičnih izkušenj in konkretnih podatkov bolje uskladi urbana razsežnost v evropski politiki. Dogovore o tem bi lahko zapisali v nov medinstitucionalni sporazum med novo Komisijo in Odborom regij.

Odbor in urbana agenda

40. Mestna razsežnost v evropski politiki in razvoj urbane agende EU sta za Odbor zelo pomembna. V tem okviru Odbor kot predstavnik lokalnih in regionalnih oblasti v EU poudarja, da bo podrobno spremljal razvoj bele knjige ter interno in eksterno nadaljeval razpravo o urbani agendi. To mnenje je prvi prispevek Odbora na poti k resnično celostni agendi urbanih območij v EU.

V Bruslju, 25. junija 2014

*Predsednik
Odbora regij*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
